

Slotakkoord over de plaats van de Decanij

door Jan van Helvoirt

Het klonk Peter Cornelisse uit Moergestel op dinsdag 15 februari 1774, het was vastenavond geweest, als muziek in de oren! Zijn vroegere baas secretaris Pieter Debets had hem *eenige linde plantsoen gegeven voor drinkgeld, staande op de Decanij alhier*.¹ Op die avond kwam hij aankloppen bij het huis van Cornelis Mallens in de Wouwerstraat met de woorden: *Ik woude dat gij mij een hak wilde lenen!*

Getuige Cornelia Dirk Louwe zag op die avond *tusschen ligt ende donkere* dat de voormalige knecht *twee bussele jong linden plantsoen boomkens had*. Daarmee was hij naar Mallens gegaan om ook de hak terugte zetten. Mallens kocht toen voor 6 stuivers 10 à 12 stuks. Met de grootste bomen en het drinkgeld ging de boomschender op huis aan.

Bovengenoemde eigenaar Debets verkocht dit stukje land in 1795 aan Jan Tasset: *een parceel hoff en vijver de Decanije zijnde volgens oude brieven last en tiendvrij, met een perceeltje land zoo afgebakend is*.²

Na de bekende visitatie van de Decanije in 1690 door de schepenen, kocht de Heerlijkheid het pand van Johan van Leefdaele in 1698, voorheen het *Deeckenhuys* genoemd.³ In het voorjaar van 1699 werd de Decanij meteen vakkundig opgebouwd. In 1702 werden er nog soldaten ondergebracht in de *Deaconijs!* Even later werden hieruit *enige linde bedden off paliassen* publiek verkocht. Dat de *Ijpelaar* en de *Decanije* niet identiek zijn blijkt uit de verkoping van de eerste door Peter van Andel. In 1715 kocht hij de *Ijpelaar, gelegen ontrent de Decanije!* De belending was: west: een straat; noord: de gemeene straat.

In 1717 deed de Heerlijkheid het stukje grond, na het enkele jaren verpacht te hebben, van de hand. Pieter Timmers kocht op 4 december van dat jaar *d'erve alwaer weleer het pastorale huys gestaen heeft genaemt de Deeckenije met d'erve daarvoor gelegen de Schans*.⁴ De volgende eigenaar was Johan Berghman. Hij kocht in 1750 *het Pastorijtje*: de straat noord gelegen!

Op 9 januari 1759 deed wed. Johan Berghman zowat alle gronden in de verkoop. En dat waren er nogal wat! Het kleinste stukje dat verkocht werd, betrof *een parceel landt of hof 't Pastorijke, groot drie quartier loopense bij de Wouwerstraet aldaer*. H. Hesselmans lag oost, de gemeente noord, de Ijpelaar zuid en west. David van Bossy leidde de verkoop en liefst 8 inwoners van Beek werden de eigenaar van de *Decanije*. Het bleken allen bewoners van de Wouwerstraat te zijn!

Bij diezelfde openbare verkoping kocht Anthonie Timmers de viswouwer langs de Ijpelaar met het recht over de Ijpelaar te gaan om te kunnen vissen, *loopende door de voors. wouwer de Beeck!* Uit dezelfde nalatenschap kocht Joannis Lemnius *een parceel soo acker als weylandt groot ontrent tien loopense genaemt 'den Eypelaer' gereserveerd den viswouwer aan de Wouwerstraet*. De hierbij behorende belendingen zijn de duidelijkste tot nu toe:⁵

Juf. Debets: zuid; Gemeene wegh: west; De Beeck: noord; 't Pastorijke: oost!

Een onlangs aangetroffen kaartje met daarop de route tussen Beek en Lier uit 1692 had tenslotte uitkomst kunnen bieden. Doch alleen de kerk en *De Schuere* (schuurkerk) werden op het perkament getekend. Terwijl in elk dorpje tussen Beek en Lier alle pastoriën vermeld worden, ontbreekt de *Decanije* aan de Wouwerstraat! En dat is nu erg begrijpelijk: een Beekse

¹ Notarieel Archief no. 10 f 176.

² O.A.A. Hilvarenbeek no. 468.

³ R.A.H. Hilvarenbeek R 71 f 360v.

⁴ R.A.H. Hilvarenbeek R 74 f 180v.

⁵ R.A.H. Hilvarenbeek R 81 f 324.

bouwval vertrouw je niet en zet je niet 'copieus'op de kaart. Zelfs niet al lag die als 'wauwelaar' jezuiet aan het marktveld in alle eerlijkheid!